

В О Д З Ы Ў

на аўтарэферат дысертацыі А. М. Сінілы
«Сюжэтна-тэматычныя асаблівасці жывапісу з даваенных калекцый
музеяў Мінска»,

на суісканне вучонай ступені кандыдата мастацтвазнаўства
па спецыяльнасці 17.00.04 – выяўленчае і дэкаратыўна-прыкладное мастацтва
і архітэктура

Дысертацыйнае даследаванне А. М. Сінілы прысвечана актуальнай для беларускага мастацтвазнаўства праблеме – вывучэнню сюжэтна-тэматычных асаблівасцяў жывапісу з даваенных калекцый Мінскага сацыяльна-гістарычнага музея і Дзяржаўнай карціннай галерэі БССР. Важнасць тэмы не выклікае сумнення, паколькі значная частка мастацкіх збораў Беларусі была страчана ў гады Вялікай Айчыннай вайны, а многія ўліковыя дакументы музеяў не захаваліся. У сувязі з гэтым рэканструкцыя складу калекцый, аналіз іх жанравай структуры, сюжэтна-тэматычная тыпалогія тэматыкі, паходжання і далейшага лёсу з’яўляюцца не толькі навукавай, але і культурна-мемарыяльнай задачай.

З аўтарэферата вынікае, што даследаванне мае выразна акрэслены аб’ект і прадмет: аб’ектам выступаюць творы жывапісу з даваенных калекцый мінскіх музеяў, а прадметам – іх сюжэтна-тэматычныя асаблівасці. Мэта работы сфармулявана лагічна і адпавядае пастаўленым задачам: ахарактарызаваць склад акрэсленых калекцый, вылучыць этапы іх фарміравання, вызначыць жанравую структуру айчыннага жывапісу і выявіць тэматычна-вобразныя асаблівасці збораў замежнага мастацтва.

Заслугоўвае ўвагі навізна даследавання. Аўтар упершыню ў беларускім мастацтвазнаўстве сістэматызаваў творчую спадчыну жывапісу з даваенных калекцый мінскіх музеяў. Важна, што даследчык не абмежаваўся агульным апісаннем страчаных збораў, а зрабіў спробу іх пэўнай рэканструкцыі на падставе архіўных дакументаў, актаў перадачы, фотаздымкаў экспазіцый, інтэр’ераў і саміх твораў. Паводле аўтарэферата, аўтарам атрыбуавана больш за 100 твораў, вызначаны імёны адлюстраваных у творах асоб. Вызначана і праверана месцазнаходжанне шэрагу твораў. Гэта з’яўляецца істотным укладам у развіццё айчыннай атрыбуцыйнай практыкі мастацтвазнаўства і гісторыі музейных збораў.

Дысертант разглядае калекцыі не як спарадычны набор асобных музейных прадметаў, а як гістарычна сфарміраваныя комплексы. У аўтарэфераце пераканаўча паказана, што калекцыі Мінскага сацыяльна-гістарычнага музея і Дзяржаўнай карціннай галерэі БССР фарміраваліся ў некалькі этапаў: праз нацыяналізацыю прыватных і царкоўных збораў, паступленні з устаноў, закупкі, экспедыцыйную дзейнасць, перадачы з музеяў РСФСР, а таксама праз паступленні з тэрыторыі Заходняй Беларусі пасля 1939 года. Такі падыход дазваляе ўбачыць сувязь паміж мастацкім складам калекцый, грамадскімі і гісторыка-культурнымі працэсамі першай паловы XX стагоддзя.

Аўтар вылучае шляхецкі партрэт як адну з ключавых частак даваенных калекцый, аналізуе яго іканаграфічныя і сацыяльна-рэпрэзентатыўныя функцыі. Важным з’яўляецца назіранне пра тое, што ў канцы XIX – пачатку XX стагоддзя ў некаторых партрэтах працягвалі функцыянаваць архаічныя барочныя і шляхецка-рэпрэзентатыўныя элементы. Гэта дазваляе асэнсаваць партрэт не толькі як мастацкую, але і як сацыякультурную з’яву.

Істотным з’яўляецца аналіз заходнееўрапейскага і рускага жывапісу. Паводле аўтарэферата, у даваенных мінскіх зборах былі прадстаўлены аўстрыйская, галандская, іспанская, італьянская, нямецкая, фламандская, французская і швейцарская школы; руская частка калекцый налічвала больш за 200 карцін і ўключала творы XVIII – пачатку XX стагоддзя. Выяўлены матэрыял мае значэнне для разумення таго, якім чынам у перадваенны час асэнсоўвалася месца нацыянальнага выяўленчага мастацтва ў кантэксце еўрапейскай і рускай мастацкай традыцыі.

Значнай вартасцю працы з’яўляецца таксама ўвага да беларускага жывапісу 1920–1930-х гадоў. Аўтар паказвае пераход ад краянаўчай і этнаграфічнай тэматыкі 1920-х гадоў да сюжэтаў 1930-х гадоў: калектывізацыі, індустрыялізацыі, грамадзянскай вайны, уз’яднання Заходняй Беларусі і БССР. Выразна адзначана і прадстаўлена творчасць беларускіх мастакоў яўрэйскага паходжання.

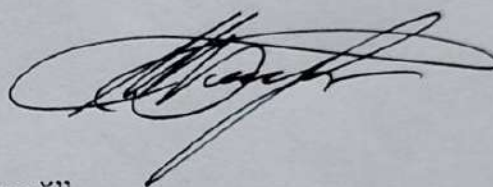
Практычная значнасць даследавання таксама відавочная. Вынікі працы могуць быць выкарыстаны ў навукова-даследчай, атрыбуцыйнай, экспазіцыйнай і рэстытуцыйнай дзейнасці. Асабліва важным з’яўляецца тое, што звесткі, сабраныя аўтарам, могуць садзейнічаць пошуку страчаных твораў, складанню баз даных для міжнароднага вышуку культурных каштоўнасцяў.

У цэлым аўтарэферат сведчыць пра тое, што дысертацыя А. М. Сінілы з’яўляецца самастойным, актуальным і навукова значным мастацтвазнаўчым

даследаваннем. Яна вылучаецца шырокай крыніцазнаўчай базай, вялікім аб'ёмам атрыбуцыйнай працы, выразнай практычнай значнасцю і істотным укладам у вивучэнне музейных калекцый Беларусі. Асабліва варта падкрэсліць, што даследаванне не толькі аднаўляе забытыя або страчаныя старонкі айчыннай мастацкай спадчыны, але і стварае навукова-экспертны падмурак для далейшых пошукаў твораў, якія належаць нашай мастацкай спадчыне.

Дысертацыйнае даследаванне «Сюжэтна-тэматычныя асаблівасці жывапісу з даваенных калекцый музеяў Мінска» адпавядае патрабаванням, якія прад'яўляюцца да кандыдацкіх дысертацый па спецыяльнасці 17.00.04 – выяўленчае і дэкаратыўна-прыкладное мастацтва і архітэктура, а яго аўтар, **Сініла Анатоль Мікалаевіч**, заслугоўвае прысуджэння вучонай ступені **кандыдата мастацтвазнаўства**.

Кандыдат мастацтвазнаўства,
Прафесар кафедры гісторыі і тэорыі
мастацтваў установы адукацыі
“Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў”,
прафесар

М. Р. Баразна

